Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра германських мов та зарубіжної літератури

Дипломна робота магістра

з теми: «**РОЗВИТОК ОБРАЗУ ФЛЕМА СНОУПСА В ТРИЛОГІЇ "СЕЛИЩЕ", "МІСТО", "ОСОБНЯК" ВІЛЬЯМА ФОЛКНЕРА**»

Виконала: студентка
групи Ang1-M18z
спеціальності 014 Середня освіта
(Мова і література (англійська)
Марак Юлія Василівна

Науковий керівник: Притуляк В.Г.,
канд. філол. наук, ст. викладач
кафедри германських мов і
зарубіжної літератури

Рецензент: Рарицький О. А.,
доктор філологічних наук,
доцент, завідувач кафедри історії
української літератури і
компаративістики

Кам'янець-Подільський – 2019 р.

ЗМІСТ

ВСТУП……..3

РОЗДІЛ І. Втілення віри у здатність людини протистояти життєвим випробуванням у творчості Вільяма Фолкнера…….5

РОЗДІЛ ІІ. Соціальний конфлікт Флема Сноупса з сільською громадою у романі «Селище»……...18

РОЗДІЛ ІІІ. Становлення й піднесення Флема-власника в романі «Місто»**....** 33

РОЗДІЛ ІV. Розв’язання проблеми «злочину і кари» у заключній частині трилогії – у романі «Особняк»…….39

РОЗДІЛ V. Художні особливості трилогії Вільяма Фолкнера……...54

ВИСНОВКИ……...69

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ……...74

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Творчість В. Фолкнера була предметом пильної уваги літературознавців упродовж багатьох десятиріч. Твори Фолкнера досліджували багато вчених: А. Старцев [32], Н. Анастасьєв [1; 3], Б. Грибанов [7], П. Палієвський [25], М. Мендельсон [21], Ж. П. Сартр [30], Т. Денисова [9]. Українські літературознавці (М. Анастасьєв, А. Савурьонок, Д. Затонський та ін.) розглядали творчість письменника у соціальному контексті, тоді як американські дослідники (О. Віккері, К. Брукс та ін.) бачили у його художніх творах лише естетичний об'єкт з властивими йому суто іманентними якостями. Його романи весь час викликають дуже різнобічну реакцію критиків та дослідників його творчості: одні ним захоплюються, інші – звинувачують у повторюваності та неоригінальності. Проте проблеми, підняті В. Фолкнером у його творах залишаються актуальними і в наш час, адже це питання добра і зла, людської взаємодопомоги, гуманності та егоїзму, людських взаємовідносин. У зв'язку з цим актуальним вбачається поглиблений аналіз образу Флема Сноупса, створений у трилогії «Селище», «Місто», «Особняк».

Мета дослідження – прослідкувати розвиток образу Флема Сноупса у трилогії Фолкнера «Селище», «Місто», «Особняк».

Мета дослідження реалізується через виконання таких **завдань**:

1. Вивчити літературу з теми дослідження.
2. Проаналізувати наявне трактування образу Флема Сноупса.
3. Розкрити місце образу Флема Сноупса у трилогії.
4. Виявити засоби творення образу головного героя.
5. Визначити перспективи дослідження даної теми.

Об'єкт дослідження – трилогія Вільяма Фолкнера «Селище», «Місто», «Особняк».

Предмет дослідження – розвиток образу Флема Сноупса у трилогії «Селище», «Місто», «Особняк».

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять праці згаданих вище вчених, присвячені творчості Вільяма Фолкнера (Н. А. Анастасьєв, Б. Т. Грибанов, Т. Денисова, М. Мендельсон, Т. В. Затонський). Використано такі **методи дослідження** як текстуально-концептуальний, формальний структурно-функціональний та метод компаративістики.

Наукова новизна праці полягає у детальному та цілеспрямованому аналізі розвитку образу головного героя та визначенні його місця у трилогії.

Структура роботи. Магістерська робота складається із вступу, п’яти розділів, висновків та списку використаної літератури.

ВИСНОВКИ

Розглядаючи характерні особливості трилогії Фолкнера, необхідно враховувати, що перший том трилогії відділений від другого і третього майже

двадцятьма роками. "Селище" ще багато в чому пов'язано зі світовідчуттям і художньою манерою Фолкнера 1920-1930-х років; "Місто" і "Особняк" належать переважно Фолкнеру – соціальному романістові. Сам автор не сумнівається, що ідейні та творчі зміни, внесені ним у ході створення трилогії, означають рух уперед.

В "Селищі", де соціальний аналіз у Фолкнера ще досить часто перебивається характерними для нього абстрактно моральними антитезами, основна для трилогії тема "сноупсівщини" існує неначе в двох планах. Торжество Флема Сноупса зображується в "Селищі" не тільки як зростання його економічної і соціальної могутності у Французовій Балці. Одночасно це перемога якогось насильно привнесеного в життя, штучного, механічного, бездушного початку над "природними" проявами природи і людської натури. У цьому другому плані захоплення, або "викрадення" Юли Флемом Сноупсом набуває наче символічного характеру.

Двоїстість у трактуванні основної теми позначається і в композиції "Селища". Поряд з основним реальним планом книги існує другий, пов'язаний з абстрактним моралізуванням автора. Динаміка оповідання в романі визначається не тільки розвитком основного сюжету, але так само і внутрішнім співвідношенням окремо взятих "прихованих" тем і мотивів - морально-алегоричних, любовних, пейзажних – їх повторенням, перекликом або взаємопротилежністю протягом всієї книги.

Таку побудову "Селища" послаблює центральна течія дії і в цілому належить до формалістичного періоду Фолкнера. Досить надійним критерієм тут служить інтерес самого автора до тих чи інших мотивів "Селища" в двох наступних томах – в "Місті" і в "Особняку". Поступальний хід дії, розвиток

фабули у Фолкнера супроводжується безперервними екскурсами в минуле; він
згадує, резюмує, знову згадує.

Згадує ж він те, що має життєво важливе ідейне і художнє значення для твору в цілому. Так, наприклад, вже названий і грає чималу роль у художній системі "Селища" епізод з недоумкуватим Айком Сноупсом жодного разу не згадується в подальшому, неначе його не існувало зовсім. Це безумовно пов'язано з тим, що автор відмовляється від підкресленої уваги до стихійного і інстинктивного початку в людині на користь інтелекту, волі, соціально обумовлених мотивів людської діяльності.

З цієї самої причини в образі Юли випадає все, що так наполегливо ототожнювалося в "Селищі" з напівсвідомою чуттєвістю, і отримують нове значення героїчні і моральні сторони її жіночої натури, які і приводять її в кінці кінців до фатального конфлікту з буржуазно-джефферсонською "моральністю".

У "Селищі" закладено фундамент трилогії, розпочато тему соціального піднесення Флема Сноупса. У "Селищі" також найяскравішим чином виражена селянська, фермерська основа твору в цілому.

В цьому останньому зв'язку слід звернути увагу на гумор Фолкнера, який, хоча він і є сусідом в трилогії з цілком сучасною манерою поглибленого психологічного письма, в значній мірі перегукується з американською фольклорною традицією. Цей характерний гумор відчувається вже досить чітко в скупих, їдких репліках фермерів, які обговорюють в "Селищі" в своєму "селянському клубі", на галереї крамниці Уорнера, чергові подвиги Флема та інших Сноупсів.

Ретліф, головний виразник гумористичної стихії Фолкнера, легко знаходить спільну мову з фермерами, так як його гумор – більш тонкий і збагачений більш широкою культурою – сходить до тієї ж традиції сільського оповідача, гумориста і моралісту. Більш повне і закінчене

вираження гумору Фолкнера отримуємо у вставних новелах, присутніх у всіх трьох романах.

Історія строкатих конячок, розпочата як весела циркова вистава, закінчується настільки грубим торжеством користолюбства і несправедливості, що навіть зазвичай урівноважений Ретліф впадає в лихий і похмурий відчай і заявляє, що не береться більше захищати людство від Сноупсів.

Гуманістичне переосмислення у Фолкнера традиції "жорстокого" американського гумору можна спостерігати і "Місті" гумористичній новелі про дітей-напівіндійців, нащадків бухгалтера-розтратника Байрона Сноупса, надісланих їм "годуватися" в Джефферсоні. Ці дикі і кровожерливі, майже міфічні істоти, що тероризують все місто, коли Ретліф пробує поставитися до них по-людськи, виявляються звичайнісінькими дітьми, по-людськи ж відповідають на його ласку.

Одне з очевидних досягнень Фолкнера і яскраве свідчення ідейного і художнього прогресу в його творчості – це ліквідація в трилогії (і в особливості в останньому її томі) духовності Йокнапатофи.

Задушлива атмосфера творчості Фолкнера 1920-1930-х років значною мірою пояснювалася тим, що, - замурувавши себе в створеному ним маленькому світі, він в свою чергу ізолював цей малий світ від бур і вихорів великого світу історії і сучасності.

У "Місті" і в "Особняку" Фолкнер, на відміну від "Селища", прагне до єдиної манери оповіді і до більш прозорої художньої форми.

Розповідь у "Місті" ведеться від імені трьох дійових осіб – В. К. Ретліфа, Гевіна Стівенса і Чарльза Маллісона, - поперемінно змінюють один іншого як оповідачів. Кожен забарвлює свою розповідь своїм особливим поглядом на життя, особистою манерою мислити і передавати свої враження. Залежно від прийнятої в даний момент позиції оповідача змінюється і видима ділянка зображуваної дійсності.

Оповідачі часто посилаються один на одного; часом неначе вступають в суперечку між собою; розповідь переходить в діалог. Однак письменник зовсім не хоче ділити розповідь, навпаки, він ставить перед собою завдання зберегти її єдність. З цією метою він систематично "пропускає" всі вузлові, а часом і другорядні події роману через всіх учасників цієї колективної розповіді.

В "Особняку" додатково вводиться і корегуючий голос "від автора ". Для характеристики персонажів, які мало беруть участь у дії трилогії, але грають проте в ньому важливу організуючу роль, обрана Фолкнером манера оповіді має особливе значення. Так, жіноча привабливість Юли і її жіноча відвага – які є, за задумом автора, викликом не тільки Сноупсу у власному розумінні, а й моральної "сноупсівщини" в цілому, - знайомі читачеві майже виключно з розповідей про неї. Читач повинен вірити, що вона друга Олена Троянська, що,

завдяки її присутності, Йокнапатофський округ є, власне кажучи, "Йокнапатофсько-Аргівскім округом", як жартує Ретліф. Однак коли образ Юли-Олени дається спершу в сприйнятті Гевіна Стівенса, все життя якого підпорядковане безнадійній та самовідданій любові до Юли, потім Ретліфа, також захопленого її чарами Юли в тій мірі, в якій може піддатися захопленню його стримана натура, і, нарешті, Чарльза Маллісон, хлопчика-підлітка, для якого вся історія Юли – легенда, пов'язана з життям старших друзів, думки і почуття яких він звик цінувати і поважати, образ цієї жінки, немов схоплений на схрещенні трьох прожекторів, набуває особливої переконливості. І хоча краса її ні разу не була описана автором, вже не викликає сумнівів, що вона була така, що "змушувала кожного юнака ніколи до самої старості не втрачати надію і віру, що, може бути, перед смертю він нарешті удостоїться заради неї випробувати всі нещастя, всі жалі, а може бути, і піти на загибель ".

При всьому тому безсумнівно, що, багато разів повторюючи вже розказане, з новими варіаціями або привносячи в оповідь нову точку зору,

автор не завжди виходить з однієї лише сюжетної необхідності або логіки оповіді. Видно, що зображати один і той же предмет кілька разів, змінюючи освітлення і ракурс в пошуках мальовничого ефекту, доставляє йому, як митцеві, чималу радість; часом це захоплює його як самостійне завдання. Він прагне в трилогії донести до читача якомога повніше думки і почуття, що народжуються в ньому життям рідної країни, свою тривогу, свої роздуми.

Ставлення Фолкнера до поділу людей не за вибором інтелектуальної діяльності, а за вродженою приналежністю до переможеного або переможця показано в образі Мінка Сноупса. Мінк – наскрізний персонаж кількох творів йокнапатофской саги. Остаточно його образ оформився в підсумковому творі Фолкнера «Особняк».

Спочатку Мінк був явним негативним персонажем – вбивця, який стріляв із засідки, лиходій і виродок навіть в сімействі Сноупсів. Після багатьох років роздумів Фолкнер змінює Мінка кардинально. У тих самих діях проявляється невгамована спрага справедливості, заради якої людина готова просидіти сорок років у в'язниці, перетерпіти будь-які поневіряння і віддати життя. Мінк єдиний відкрито формулює концепцію поділу людей на дві категорії з різним статусом - він, Мінк, лузер, а Флем переможець, у Мінка, нічого не виходить в житті просто тому, що він таким народився, вдіяти з цим нічого не можна і навіть переживати через це немає сенсу. Незважаючи на це, ціною величезних зусиль і без будь-якої надії на успіх Мінк домагається торжества справедливості.

Гідність людини Фолкнер бачить не в інтелектуальній діяльності і не в управлінні прогресом, а в стійкості і жертовності:

«А я думав: "Можливо, така вірність і стійкість повинні зустрітися кожному хоч раз в житті, нехай навіть хтось страждає. Так, ти чув про любов, про втрату, а може бути, і про любов, і втрату, і горе, про вірність і стійкість, і ти сам знав і любов, і втрату, і горе, але ніколи не зустрічав все

п'ять разом, вірніше, чотири, тому що вірність і стійкість, про які я думаю, невіддільні ", - а вона в цей час говорила...» (Гевін Стівенс)

Як ми бачимо, основні ідеї гуманістичної концепції не представлені в прозі Фолкнера, зате автор втілює в своїй творчості ті ідеали, які гуманізму протилежні і були відкинуті гуманізмом.

Трилогія Вільяма Фолкнера, що стала його ідейно-творчим заповітом, чи не тільки дає широку і змістовну картину американської дійсності, але також за основними своїми тенденціям тяжіє до літератури сучасного критичного реалізму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Анастасьев Н. А. Фолкнер. Очерк творчества / А. Н. Анастасьев. – М.: Книга, 1986. – 221 с.
2. Анастасьев Н. А. Владелец Йокнапатофы / Н. А. Анастасьев. – М.: Книга, 1991. – 413 с.
3. Анастасьев Н. А. Уильям Фолкнер: краткая справка \\ Писатели США. Краткие творческие биографии. — М.: Радуга, 1990. – 443 с.
4. Анастасьев Н. А. Путь к «Деревушке». — Вопросы литературы. — 1970. — №11. — С.122-141.
5. Бернадцкая В. Распавшийся порядок: О писательской индивидуальности Фолкнера. — Вопросы литературы. — 1974. — №3. – С.85-100.
6. Гиленсон Б. А. Американская литература 30-х годов XX века / Б. А. Гиленсон. – М., 1984. – 560 с.
7. Грибанов Б. А. Фолкнер / Б. А. Грибанов. – М., 1976. – 352 с.
8. Денисова Т. Н. Современный американский роман: социально-критические традиции / Т. Н. Денисова. – К., 1986. – 425 с.
9. Денисова Т. Світ Фолкнера // Рад. Літературознавство. — 1987. — №10. — С.61-66.

10. Денисова Т. Всесвіт по Фолкнеру // Роман і романісти США XX ст.- К., 1990. – 363 с.
11. Денисова Т. Н. Роман про землю: Вільям Фолкнер і українська література. Експеримент з компаративістики / Т. Н. Денисова // Питання літературознавства. — 1997. — Вип. 4. — С. 61-78. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pl_1997_4_10
12. Зарубежная литература XX века / Под ред. Л. Г. Андреева. – М. : Высшая школа, 2003. – 640 с.
13. Засурский Я. Н. Американская литература XX века / Я. Н. Засурский. – М., 1994. – 460 с.
14. Затонский Д. В. Художественные ориентиры XX в. / Д. В. Затонский. – М., 1988. – 413 с.
15. Зверев А. М. Американский роман 1920-30-х гг. / А. М. Зверев. – М., 1982. – 360 с.
16. Зверев А. М. Модернизм в литературе США. Формирование, эволюция, кризис / А. М. Зверев. – М., 1985. – 520 с.
17. История американской литературы / Сост. Н. И. Самохвалов. – Ч. 2. – М., 1989. – 450 с.
18. История зарубежной литературы XX в. / Под ред. В. Н. Богословского. – М.: Просвещение, 1989. – 413 с.
19. История зарубежной литературы XX в. / Под ред. Л. Г. Андреевой. – М., 1990. – 440 с.
20. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К. : ВЦ «Академія», 1997. – 752 с.
21. Мендельсон М. Современный американский роман [Текст] / Акад. наук СССР. Ин-т мировой литературы им. А. М. Горького. - Москва: Наука, 1964. - 534 с.
22. Мендельсон М. Ад на земле и Уильям Фолкнер. - Вопросы литературы. – 1963. – № 9. – С. 129-155.

23. Николюкин А. Н. Человек выстоит: Реализм Фолкнера. / А.Н. Николюкин . – М. : Художественная литература, 1988 . – 302 с.
24. Орлова Р., Копелев Л. Мифы и правда американского юга. – Иностр. Лит-ра. – 1958. – №3. – С.206-220.
25. Палиевский П. Открытия Уильяма Фолкнера. — Знамя. — 1965. — кн.3. — С. 222-232.
26. Паррингтон В. Л. Основные течения американской мысли / В. Л. Паррингтон. – М., 1992. – 890 с.
27. Пико делла Мирандола. Речь о достоинстве человека. \\ «История эстетики. Памятники мировой эстетической мысли в пяти томах». Т.1. — М.: Издательство Академии художеств СССР, 1962. – 507 с.
28. Савуренок А. К. Романы У. Фолкнера 1920—1930-х гг. Л.: Изд-во ЛГУ, 1979. – 142 с.
29. Савуренок А. К. Романы У. Фолкнера 1920-1930-х годов / А. К. Савуренок. – Ленинград, 1989. – 141 с.
30. Сартр Ж. П. О романе «Шум и ярость». Категория времени у Фолкнера // Вопросы литературы. — 1986. — № 9. – С. 107-123
31. Соколова О.Г. Вільям Фолкнер у безмежному океані сподівань і безкінечному морі тривог американської літератури // Вікно у світ. – 1999. — №6. – С. 150 – 162
32. Старцев А. От Уитмена до Хемингуэя. / А. Старцев. М.: Сов. писатель, 1972. – 407 с.
33. Фолкнер как гуманист: к постановке проблемы [Електронный ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронные даные. – Режим доступа: https://ninaofterdingen.livejournal.com/618635.html
34. Фолкнер У. Собрание рассказов / подг. текста А. Зверева. — М., 1978. – 142 с.
35. Фолкнер У. Статьи, речи, интервью, письма : пер. с англ. / У. Фолкнер ; сост. и общ. ред. Николюкина А. Н. М.: Радуга, 1985. – 488 с.

36. Фолкнер У. Особняк \\ У.Фолкнер. «Свет в августе. Особняк» — М., "Художественная литература", 1975. – 728 с.
37. Фолкнер У. Особняк. Похититель : Собрание сочинений в 6 т. / Пер. с англ. Р. Райт-Ковалевой. – Т. 5. – М. : Худ. лит., 1987. – 580 с.
38. Фолкнер У. Пестрые лошадки / сост. и предисл. А. Н. Николюкина. — М., 1990. – 607 с.
39. Фолкнер У. Поселок. Город : Собрание сочинений в 6 т. / Пер. с англ. В. Бошняка, В. Хинкиса. – Т. 4. – М. : Худ. лит., 1987. – 595 с.
40. Фолкнер У. Речь при получении нобелевской премии \\ "Писатели США о литературе", т. 2. — М.: «Прогресс», 1982 – 546 с.
41. Фолкнер У. Сарторис. Шум и ярость: Собрание сочинений в 6 т. / Пер. с англ. Б. Грибанова. – Т. 1. – М.: Худ. лит., 1985. – 591 с.
42. Фолкнер У. Свет в августе. Авесаллсом, Авессалом : Собрание сочинений в 6 т. / Пер. с англ. В. Голышева. – Т. 2. – М. : Худ. лит., 1985. – 600 с.
43. Фолкнер У. Семь рассказов. – М.: Изд-во иностр. лит., 1958. – 180 с.
44. Фолкнер У. Собр. соч.: В 6 т. / предисл. П. Палиевского. — М.: Художественная литература, 1985. Т. 1. – С. 5-20
45. Фолкнер У. Когда я умирала. Свет в августе: Романы / Пер. с англ., биографическая справка и послесловие В. Голышева. — М.: ТЕРРА, 1999. — 512 с.
46. Фолкнер У. Статьи, речи, интервью. Письма / Сост. А.Н. Николюкина. — М.: Радуга, 1985. – 488 с.
47. Фолкнер У. Шум и ярость. "Иностранная литература", 1973, № 1–2. Уильям Фолкнер: Библ. указ. / сост. П. М. Левидова; вст. ст. В. И. Бернацкой. — М., 1979. – С. 5-17
48. A William Faulkner encyclopaedia / ed. by R. W. Humblin and C. A. Peek. - Westport: Greenwood press, 1999. – 504 p.
49. Barnes D. Faulkner's Miss Emily and Hawthorne's Old Maid / D. Barnes // Studies in Short Fiction. 1972. - Vol. 9. - P. 373-377.

50. Bennett K. The Language of the Blues in Faulkner's «That Evening Sun» / K. Bennett // Mississippi Quarterly : The Journal of Southern Culture. 1985. -Vol. 38, № 3 (Summer). - P. 339-342.
51. Bleikasten A. Faulkner and the New Ideologues / A. Bleikasten // Faulknerand Ideology. Faulkner and Yoknapatawpha, 1992. Jackson, 1995. - P. 3-21.
52. Bleikasten A. Faulkner from a European Perspective / A. Bleikasten // The Cambridge Companion to William Faulkner. New York, 1995. - P. 75-95.
53. Blythe H. Faulkner's «A Rose for Emily» / H. Blythe // Explicator. 1989. -Vol. 47, № 2 (Winter). - P. 49-50.
54. Boyd M. William Faulkner's «Doctor Martino» / M. Boyd // Southern Quarterly. 1996. - Vol. 34, № 2 (Winter). - P. 39-49.
55. Brooks C. William Faulkner : first encounters / C. Brooks. New Haven; London: Yale univ. press, 1983. – 230 p.
56. Brooks C. William Faulkner : The Yoknapatawpha Country / C. Brooks. - Baton Rouge: Louisiana State univ. press, 1963. – 146 p.
57. Carothers J. B. William Faulkner's Short Stories / J. B. Carothers. Ann Arbor: UMI Research Press, 1985. – 278 p.
58. Emerson O. B. Faulkner's early reputation in America / O. B. Emerson. Ann Arbor: UMI research press, 1984. – 420 p.